

MIKA WALTARI Egipteanul

Cincisprezece cărți care conțin memoriile
medicului Sinuhe (1390-1335 î.Chr.)

Traducere din limba finlandeză
de Teodor Palic

POLIROM
2015

Cuprins

Partea întâi

<i>Prima carte: Barca de stuf</i>	7
<i>Cartea a doua: Casa Vieții</i>	44
<i>Cartea a treia: Pasiunea Tebei</i>	80
<i>Cartea a patra: Nefernefernefer</i>	140
<i>Cartea a cincea: Khabirîi</i>	187
<i>Cartea a șasea: Ziua regelui fals</i>	232
<i>Cartea a șaptea: Minea</i>	301
<i>Cartea a opta: Casa întunericului</i>	341
<i>Cartea a noua: „Coadă crocodilului”</i>	394

Partea a doua

<i>Cartea a zecea: Orașul Orizontului lui Aton</i>	461
<i>Cartea a unsprezecea: Merit</i>	533
<i>Cartea a douăsprezecea: Timpul măsurat de clepsidră</i>	627
<i>Cartea a treisprezecea: Regatul lui Aton pe pământ</i>	703
<i>Cartea a paisprezecea: Războiul sacru</i>	773
<i>Cartea a cincisprezecea: Horemheb</i>	844

Creta era strălucitoare ca spuma pe care marea o duce spre țărături, cu bulele ei incendiate de cele cinci culori ale curcubeului, Creta avea limpezimea scânteluitoare a scoicilor. Așa o vedeam eu, bucuria vieții și plăcerile nu sunt nicăieri în lume atât de direct exprimate și de capricioase ca în Creta, acolo nimeni nu se conduce în tot ceea ce face decât după dispoziția pe care o are în acel moment și este dificil a cădea de acord cu oamenii din Creta, din moment ce fiecare își schimbă punctul de vedere de la o clipă la alta. Locuitorii Cretei vorbesc în așa fel, încât să facă plăcere interlocutorului, chiar dacă vorbele lor nu exprimă adevărul. Armonia cuvintelor frumoase îi fascinează și, în țara lor, nimeni nu vorbește despre moarte, poate că, în limba lor, nici nu există un cuvânt, care să exprime ideea de moarte sau poate că ei se feresc să-l folosească. De fapt, moartea unui om este ascunsă, am înțeles că nimeni nu vrea să-i întristeze pe ceilalți. Bănuiesc că ei ard trupurile celor decedați, dar nu sunt sigur dacă așa este, fiindcă, atâta vreme cât am locuit în Creta, nu am văzut niciodată vreun mort sau vreun mormânt, cu excepția mormintelor vechilor regi, care, odinioară, erau construite din blocuri enorme de piatră. Oamenii le ocoleau și evitau să le privească, fiindcă nu voiau să se gândească la moarte, ca și cum acest fel al lor de a fi i-ar fi apărut de moarte ca atare.

Arta lor este surprinzător de frumoasă și de capricioasă și fiecare artist pictează după propria inspirație, fără a se lăsa subjugat de reguli prestabilite și fiecare artist exprimă prin artă ceea ce el simte că este frumos. Amforele și cupele din Creta au o culoare limpede și strălucitoare. Marginile acestora sunt ornate cu animale stranii și cu pești. Pe amfore, florile își etalează frumusețea și fluturii zboară prin aer. Cel care este obișnuit să privească doar arta dominată de tradiții, încearcă o senzație de neliniște în fața artei cretane: privind-o, nu este sigur dacă nu cumva visează.

Arhitectura din Creta nu este atât de grandioasă și de impunătoare ca arhitectura templelor și palatelor din alte țări, dar, dacă cretanii nu sunt atât de preocupați de exterioarele construcțiilor, nu același lucru se întâmplă cu interioarele, care sunt extraordinar de

confortabile și de luxoase. Oamenii din Creta iubesc aerul curat, ferestrele caselor lor sunt largi, iar în casă au bazine cu apă limpede, care sunt alimentate atât cu apă rece, cât și cu apă caldă, care curge când învârtesti de un mâner de bronz. În fiecare casă sunt locuri speciale în care oamenii își fac nevoile, acolo apa curge, antrenează și curăță murdăria; pot spune că nicăieri în lume eu nu am mai văzut așa ceva. Nicăieri în lume nu există luxul din Creta. Nu doar nobilii și cei bogați se bucură de aceste privilegii, ci toți locuitorii, mai puțin cei care trăiesc în port, iar în port locuiesc doar hamalii și străinii.

Femeile din Creta își pierdeau aproape toată ziua cu spălatul, epilatul, cu fardatul și îngrijirea feței. Deși, în general, altceva nu făceau, se plângeau întotdeauna că nu le ajunge timpul. Chiar dacă erau invitate la o petrecere oferită de rege, nici una nu ajungea la ora stabilită pentru că întotdeauna mai avea ceva de făcut, așa spunea fiecare, dar acest lucru nu deranja pe nimeni.

Cel mai mult am fost surprins de felul în care erau îmbrăcate femeile. Purtau veșminte strâmte, brodate cu aur și argint, care le acopereau tot corpul, totuși, brațele și pieptul erau goale, fiindcă ele se mândreau cu frumozii lor săni și cu brațele lor. Purtau și veșminte cusute numai din podoabe de aur. Podoabele din aur erau subțiri ca papirusul, aveau formă de fluturi, de frunze de palmieri și de caracatițe și erau cusute împreună în așa fel încât, în spațiile dintre ele, să se poată vedea pielea. Părul lor era aranjat cu multă artă: pentru aranjarea unor anumite coafuri era nevoie de o zi întreagă. Pe cap purtau pălării ușoare, care semănau cu fluturii în zbor, fixate ușor cu ace din aur.

Soldurile femeilor din Creta erau fine și înguste ca ale bărbaților, din cauza aceasta, nașterile erau grele, dar cele mai multe femei făceau tot ce le stătea în putință pentru a le evita, de aceea nimeni nu avea mai mult de unul sau doi copii.

Bărbații purtau cizme înalte până la genunchi, pline de podoabe, în schimb veșmintele care le acopereau coapsele erau foarte simple și foarte strânse pe talie, fiindcă ei erau cu atât mai mândri cu cât

soldurile lor erau mai înguste și umerii mai largi. Bărbații din Creta au capetele mici, cu trăsături fine, mâinile, picioarele și încheieturile lor sunt delicate și suple și, la fel ca femeile, ei nu admit să aibă pe trupul lor nici un fir de păr. Foarte puțini dintre ei vorbesc limbi străine, ei sunt mulțumiți de țara lor și nu tânjesc după alte țări, care nu le-ar putea oferi același confort și fericire ca propria lor țară. Cu toate că bogăția lor provenea de la corăbii și de la comerț, se găseau printre ei și bărbați care nu coborau niciodată până în port, fiindcă acolo mirosea urât, sau care nu știau să facă nici cele mai simple socoteli și le lăsau în întregime pe seama socotitorilor lor. De aceea, străinii care erau descurcări se puteau îmbogăți repede în Creta, dacă acceptau să trăiască în port.

Ei au, de asemenea, instrumente muzicale la care cântă, chiar dacă în casă nu sunt muzicanți, și ei pretind că știu să scrie muzică, în așa fel încât, cineva care știe să citească acele semne scrise poate cânta melodii pe care nici nu le-a auzit mai înainte. Și în Babilon muzicienii afirmau că ei cunosc această scriere, dar eu nu am discutat nici cu ei, nici cu cei din Creta, fiindcă eu nu sunt muzicant și pentru că instrumentele din diferitele țări prin care am trecut mi-au răvășit urechile. Dar toate aceste ciudățenii, pe care le-am întâlnit în Creta, m-au ajutat să înțeleg de ce în toate celelalte țări din lume se spune „a minți ca un cretan”.

Și în Creta se pot vedea temple, dar cretanii nu se ocupă de zei atât de mult ca alții și se mulțumesc cu adorarea taurilor. Dar o fac cu atâta pasiune, încât aproape nu există zi în care să nu meargă la arenă ca să vadă taurii. Eu inclin să cred că ei nu o fac din respect față de zei, de fapt, sunt pasionați de neliniștea și de bucuria pe care dansul în fața taurilor le provoacă spectatorilor.

N-aș putea spune că ei manifestau un respect particular pentru regele lor, fiindcă regele era asemenea lor, chiar dacă locuia într-un palat mai mare decât supușii lui. Ei se comportau față de rege ca și cum ar fi fost egali cu el, glumeau și povesteau fără teamă anecdote amuzante despre rege și se duceau la palat chiar și atunci când nu erau invitați, așa cum

alții se duc să-și vadă vreun prieten, când îi apucă dorul sau vor să discute referitor la ceva ce-i frământă. Ei beau vin cu cumpătate, doar pentru a se înveseli, și chiar dacă moravurile lor sunt mai libere decât în alte țări, nu se îmbată niciodată, fiindcă acest obicei este considerat grosolan. N-ai să vezi niciodată în Creta la vreo sărbătoare pe cineva căruia să i se facă rău din cauză că a băut prea mult, ca în Egipt sau ca în alte țări pe care le cunosc. În schimb, se inflăcărează și se aprind repede unul pentru altul, fără să țină seama al cărei femei este cutare bărbat sau a cărui bărbat este cutare femeie și se distrează chiar atunci când se aprind.

Tinerii care dansează în fața taurilor se bucură de multă admirație din partea femeilor, de aceea, mulți bărbați nobili se antrenează și exersează dansul în fața taurilor, chiar dacă nu sunt inițiați, doar pentru a se distra și a plăcea femeilor; uneori dobândesc o abilitate asemănătoare cu cea a tinerilor care sunt consacrați zeului, care nu se pot atinge de femei, la fel după cum fecioarele consacrate zeului nu se pot atinge de bărbați. Eu nu reușesc să înțeleg cum este posibil ca dansul acesta pătimaș în fața taurilor să anuleze orice dorință atât pentru dansatoare, cât și pentru dansatori.

Eu povestesc despre toate aceste aspecte ale vieții, pentru a arăta că am fost puternic deconcertat în privința obiceiurilor din Creta, cu care nu m-am putut obișnui niciodată. Cretanii căutau fără încetare ceva nou și surprinzător, nu puteai ști niciodată dinainte ce se va întâmpla în clipa următoare.

Când am ajuns în port, am cerut găzduire la un han pentru străini. Deși nu era prea mare, hanul avea un confort care depășea tot ceea ce văzusem eu până atunci. În comparație cu acest han, „Pavilionul Zeiței Iștar” din Babilon, cu tot luxul lui prăfuit și cu toată armata lui de sclavi ignoranți, mi s-a părut grosolan.

Acolo m-am spălat și mi-am schimbat hainele. Minea și-a aranjat părul și și-a cumpărat veșminte noi pentru a arăta bine când își va reîntâlni prietenii și am fost uimit văzând că avea pe cap o pălărioară care semăna cu o lampă și în picioare niște sandale cu tocuri foarte înalte, pe care abia putea să meargă,

dar nu am vrut să o jignesc, de aceea nu am spus nimic despre veșmintele ei. I-am dăruit niște cercei și un colier asamblat din pietre de diferite culori, pe care-l cumpărasem fiindcă negustorul ce mi l-a vândut a spus că așa ceva se purta în ziua aceea în Creta. Când l-am întrebat despre ce anume urma să se poarte a doua zi, el nu mi-a putut spune nimic. Am privit-o surprins pe Minea, fiindcă sâni ei, dezgoliți, erau și mai mult puși în valoare de veșmintele-i argintate și avea sfârcurile vopsite în roșu aprins; ea mi-a evitat privirea și a spus mândră că nu are nici un motiv să-și ascundă sâni, care pot rivaliza în frumusețe cu sâni oricărei alte femei din Creta. După ce am privit-o atent, nu am mai avut nimic de comentat, fiindcă, din acest punct de vedere, ea avea dreptate.

După aceea, o litieră ne-a dus din port până la colina pe care era așezat orașul cu casele lui confortabile și cu grădinile lui. Era o altă lume, care nu avea nimic comun cu inghesulala de case, gălăgia și mirosul de pește din port. Minea m-a dus la casa unui bătrân nobil, care fusese protectorul și prietenul ei. El se ocupa cu pariurile la arena de tauri. Minea locuise în casa lui și-o folosea ca și cum ar fost propria-i casă. Când am ajuns acolo, el era ocupat cu cercetarea unei liste de tauri și-și nota câte ceva în vederea pariurilor de a doua zi, dar când a văzut-o pe Minea, a lăsat baltă toate hârtiile lui și, bucurându-se din toată inima că o vede, a îmbrățișat-o și i-a spus:

— Unde te-ai ascuns atâta vreme? Te credeam deja în casa zeului. Cum încă nu mi-am ales o altă protejată, camera ta te așteaptă, dar nu sunt sigur dacă servitoarele au mai făcut curat acolo sau dacă nu cumva soția mea o va fi dărâmat-o pentru a construi vreun bazin în locul ei, fiindcă acum ea se ocupă cu creșterea peștilor exotici și nu se mai poate gândi la nimic altceva decât la heleștele și la pești.

— S-a apucat Helea să crească pești în bazin? a întrebat surprinsă Minea.

— Nu, nu este vorba despre Helea, a răspuns bătrânul puțin incurcat. Eu am acum altă soție și, în acest moment, la ea este în vizită un tânăr neinițiat încă în dansul înaintea taurilor, căruia îi arată colecția ei de pești, și iartă-mă că nu-ți fac cunoștință cu ea, fiindcă

s-ar supăra dacă i-am deranja. Dar prezintă-mi-l pe prietenul tău, care va fi și prietenul meu și pentru care casa mea este ca și casa lui.

— Numele prietenului meu este Sinuhe egipteanul. Cel care este singur, și el este medic, a spus Minea.

— Mă-ndolesc că el va rămâne singur aici, a spus în glumă bătrânul, dar spune-mi, ești cumva bolnavă, Minea, de umbli cu un medic după tine? Ar fi îngrozitor, fiindcă, de cum te-am văzut, am și sperat că tu vei putea dansa mâine în fața taurilor și că o dată cu întoarcerea ta se va întoarce și norocul în favoarea mea. De fapt, intendentul meu se tot plânge că veniturile mele nu sunt suficiente pentru a acoperi pierderile sau invers, n-are nici o importanță, fiindcă eu nu înțeleg nimic din calculele complicate pe care le face el și pe care mi le vără întotdeauna sub nas ca să mă enerveze.

— Eu nu sunt deloc bolnavă, a spus Minea. Acest prieten m-a scos din multe pericole și am călătorit împreună cu el traversând multe țări, ca să ajung înapoi în Creta, deoarece corabia cu care am plecat a naufragiat mai înainte de a ajunge să dansez înaintea taurilor în Siria.

— Deci așa? Este oare adevărat? a întrebat neliniștit bătrânul. Eu sper, totuși, că această prietenie nu te-a împiedicat să rămâi fecioară, fiindcă altfel nu vei fi admisă pentru a participa la concurs și-ți vei face tot felul de dușmani, după cum tu știi prea bine. Eu sunt mâhnit când văd că sânii tăi s-au dezvoltat într-un mod suspect și că ochii tăi au o strălucire umedă. Minea, Minea, nu cumva ai căzut în plasa pe care ți-o va fi întins vreun bărbat?

— Nu, a răspuns Minea supărată, nu cred că pui la îndoială vorbele mele. Nu, nu-i nevoie să mă examineze nimeni, așa cum se face în piața de sclavi din Babilon. Poate că îți este greu să crezi că numai mulțumită protecției acestui prieten am putut scăpa de pericole și mi-am regăsit țara. Eu sper că ceilalți prieteni ai mei se vor bucura mai mult decât tine că mă revăd, nu ca tine, care te gândești numai la taurii tăi și la parturi.

Și, spunând aceste vorbe, ea s-a apucat să plângă de ciudă și, de la lacrimi, i s-a întins tot fardul pe obraji.